

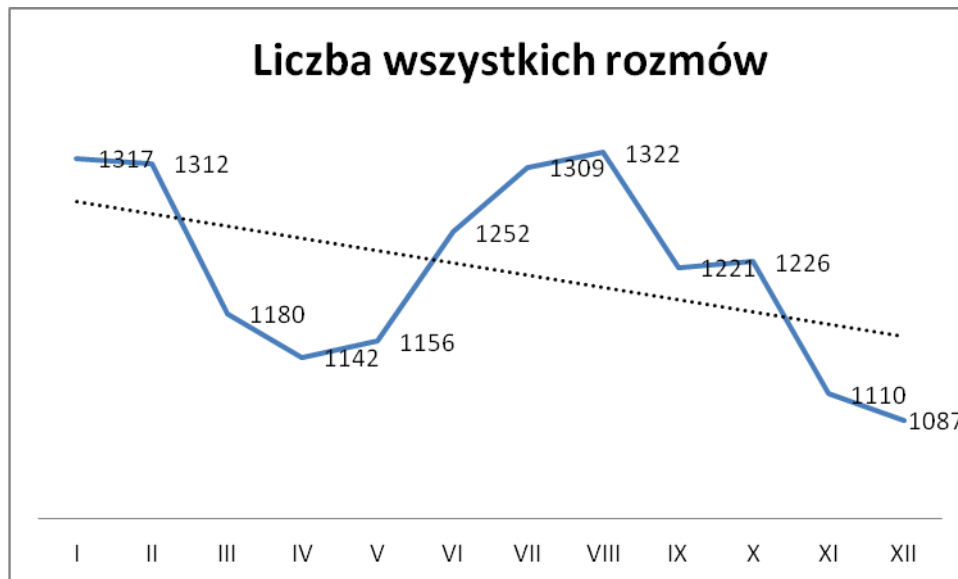
Raport podsumowujący działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” w 2013 roku

Działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” obejmuje udzielanie informacji, porad prawnych oraz wsparcia emocjonalnego wszystkim dotkniętym problemem przemocy, osobom krzywdzonym i krzywdzącym, a także świadkom i tym, którzy pragną podzielić się swoimi wątpliwościami lub doświadczeniem z tego zakresu. Nasi konsultanci są codziennie do dyspozycji pod numerem infolinii 801-120-002. Prowadzą również Poradnię E-mailową, której zadaniem jest odpowiadanie na zapytania przedstawiane w formie listownej. Ponadto, w razie potrzeby specjaliści Pogotowia podejmują interwencje mające zapewnić- poprzez współpracę z odpowiednimi służbami i instytucjami- ochronę osób doznających przemocy.

Poniższy raport przedstawia dane statystyczne podsumowujące działalność Pogotowia „Niebieska Linia” w 2013 roku. W kolejnych podrozdziałach opisana została kolejno aktywność w obrębie trzech różnych obszarów działalności Pogotowia: pracy infolinii telefonicznej, pracy Poradni E-mailowej, prowadzonych interwencji. Wszystkie przedstawione dane liczbowe dotyczą tylko analizowanego okresu. Interpretując je należy mieć na uwadze, że odzwierciedlają to, co opisywali nasi rozmówcy. Dane przeanalizowano również biorąc pod uwagę ich zmienność w kolejnych miesiącach. Podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, czy można na przestrzeni całego roku zauważyć istotne statystycznie trendy. Wszystkie wspomniane w tekście różnice dotyczące poszczególnych miesięcy są istotne na poziomie przyjętego $p < 0,05$. Należy zwrócić uwagę, że w przypadku interwencji trudno było takie różnice wskazać ze względu na małą próbę.

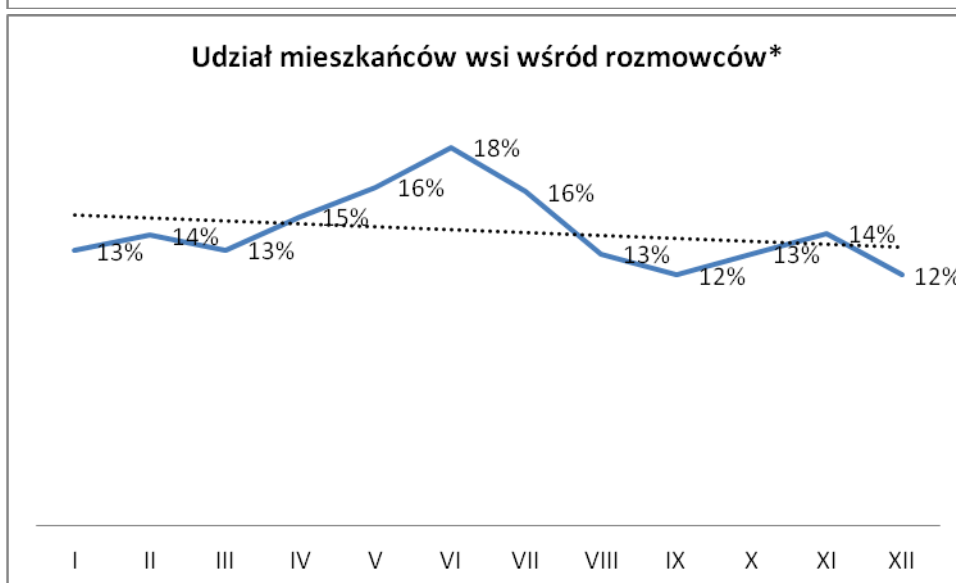
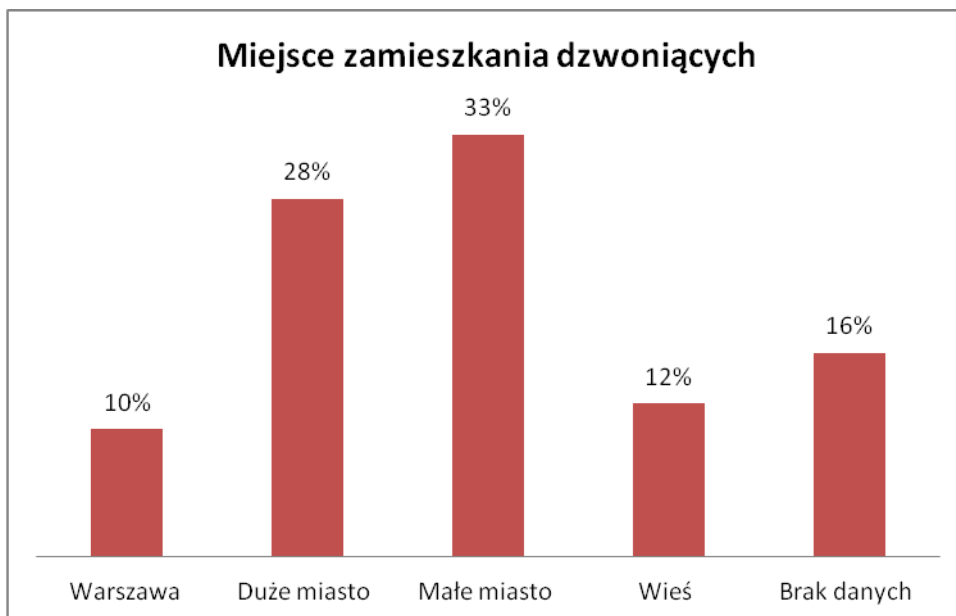
Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” 801-120-002

W 2013 roku dyżurujący w Pogotowiu „Niebieska Linia” przeprowadzili 14 634 rozmowy, większość z nich (13 441) za pośrednictwem infolinii 801-120-002. Znalazły się jednak również osoby (932 telefonów) zainteresowane kontaktem z prawnikiem (oczekującym w poniedziałkowe i wtorkowe wieczory pod numerem 22 666-28-50) oraz przedstawiciele służb (261 telefonów) zgłaszający się na dyżury przeznaczone specjalnie dla nich (numer telefonu 22 250-63-12). Liczba telefonów w poszczególnych miesiącach zmieniała się: najwięcej rozmów przeprowadzono na początku roku (w styczniu i lutym) oraz w lipcu. Proporcje kontaktów za pośrednictwem trzech wymienionych numerów telefonu pozostawały stałe w ciągu analizowanego okresu.

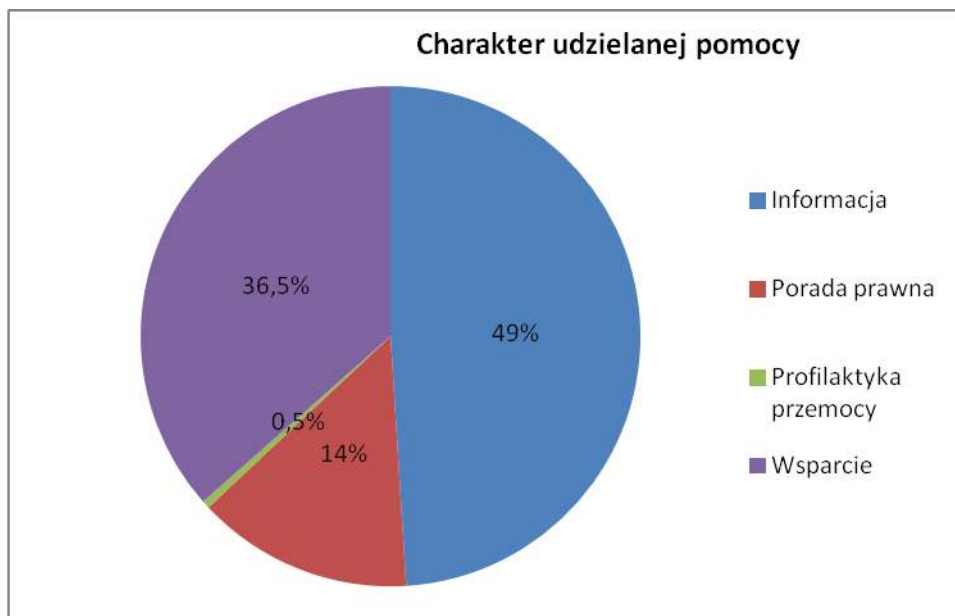
Zazwyczaj (69% rozmów) był to pierwszy kontakt dzwoniącego z naszą infolinią. Wśród telefonujących **zdecydowaną większość stanowiły kobiety (81%)**, jednak również mężczyźni nierzadko korzystali z możliwości uzyskania porady czy wsparcia. Numer infolinii wybierali **głównie dorośli**. W analizowanym okresie odebrano jedynie 274 połączenia od dzieci lub niepełnoletniej młodzieży. Najwięcej osób (58%) kontaktowało się z naszymi konsultantami na początku tygodnia- między poniedziałkiem a środą; w kolejnych jego dniach liczba dzwoniących wyraźnie spadała. Ze względu między innymi na ograniczony czas pracy konsultantów w niedziele to właśnie tego dnia przeprowadzono najmniej rozmów.

Pogotowie „Niebieska Linia” ma charakter ogólnopolski. W 2013 roku na infolinię **dzwoniono ze wszystkich regionów naszego kraju**. Na tle innych województw, pod względem liczby telefonów zdecydowanie wyróżnia się Mazowsze (21%). Udział pozostałych obszarów Polski nie przekraczał 9%. Połączenia wykonywano głównie z małych i dużych miast. Biorąc poprawkę na brak danych zauważyć można, że w pierwszym półroczu systematycznie zwiększał się udział mieszkańców wsi wśród naszych rozmówców; natomiast w drugiej połowie roku tendencja ta się odwróciła.

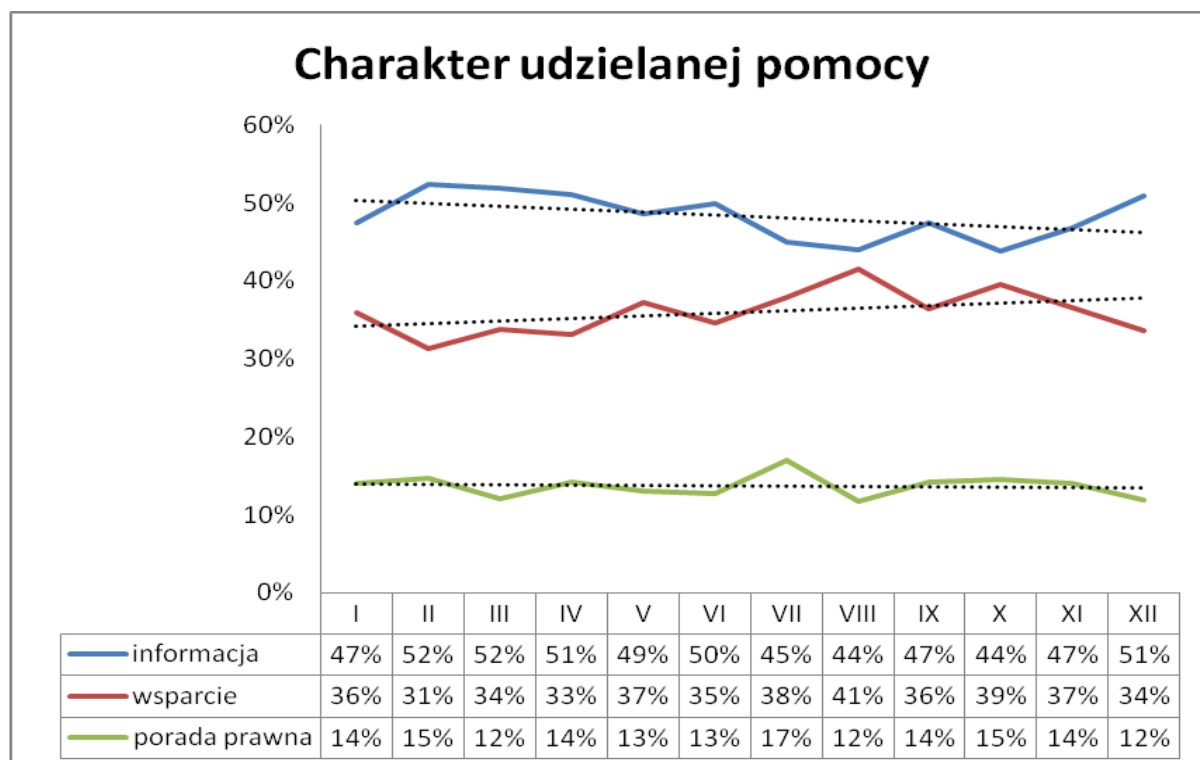

*nie brano pod uwagę rozmów, podczas których nie udało się ustalić, skąd dzwonił

W zależności od zapotrzebowania osoby dzwoniącej specjaliści infolinii mogą udzielać informacji w zakresie swoich kompetencji, służyć wsparciem lub przekazywać wiedzę z zakresu profilaktyki przemocy. Warto również pamiętać o regularnych dyżurach prawników, po których poradę można się zgłosić. Jak wskazują statystyki w 2013 roku połowa rozmów miała charakter informacyjny, przeszło co trzecia zaś służyła przede wszystkim wsparciu emocjonalnemu. Niemały odsetek dzwoniących zainteresowany był otrzymaniem porady prawnej.

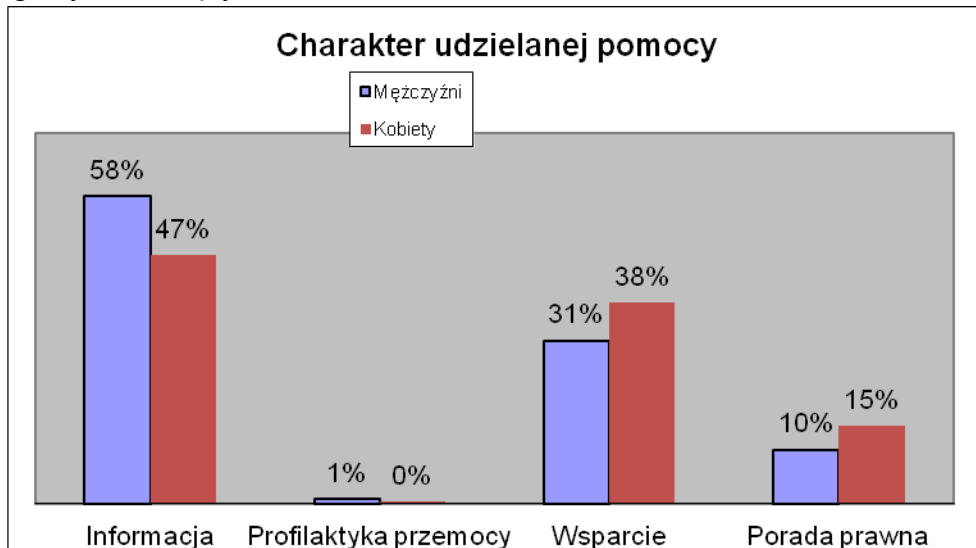
Na przestrzeni całego roku można zaobserwować istotne statystycznie zmiany w rozkładzie tych zmiennych. Wśród wszystkich konsultacji spadał odsetek tych o charakterze informacyjnym na rzecz rozmów wsparciowych. Analizując wykres należy równocześnie zauważyć, że trend ten zaczął się odwracać pod koniec roku (w listopadzie i grudniu). Udział porad prawnych w ogólnej liczbie rozmów pozostawał stały przez cały analizowany okres.

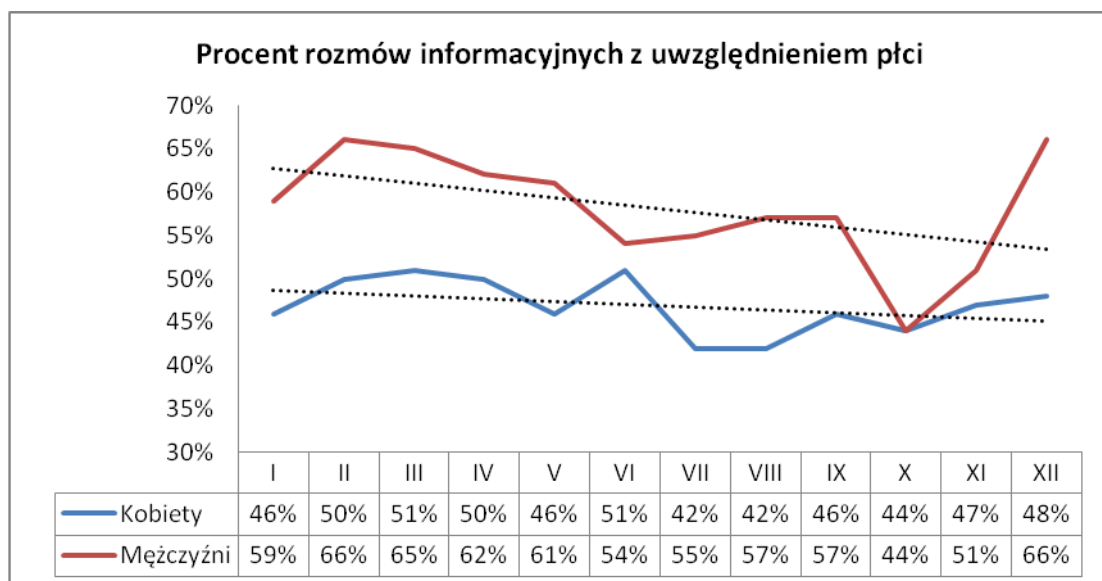
Kobiety częściej niż mężczyźni poszukiwały wsparcia emocjonalnego, ci ostatni zgłaszali się zazwyczaj w celu uzyskania informacji. Różnice te mogą pozostawać w związku

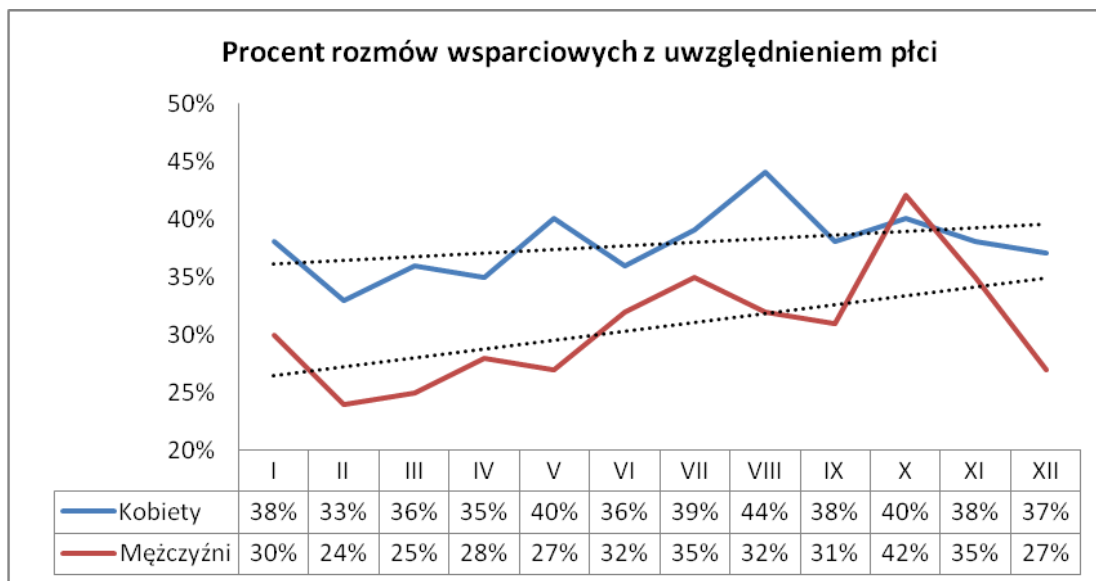
z faktem, że kobiety były relatywnie bardziej skłonne opisywać siebie jako osobę doznającą przemocy (która potrzebuje w znacznej mierze wsparcia), a mężczyźni- jako świadka, który głównie szuka informacji. Więcej danych na ten temat poniżej.

Zbierając dane z całego roku można stwierdzić również istotną różnicę między kobietami a mężczyznami pod względem potrzeby uzyskania porady prawnej. Zależność ta ze względu na mniejszą porcję danych pozostawała nieuchwytna przy analizowaniu statystyk poszczególnych miesięcy.

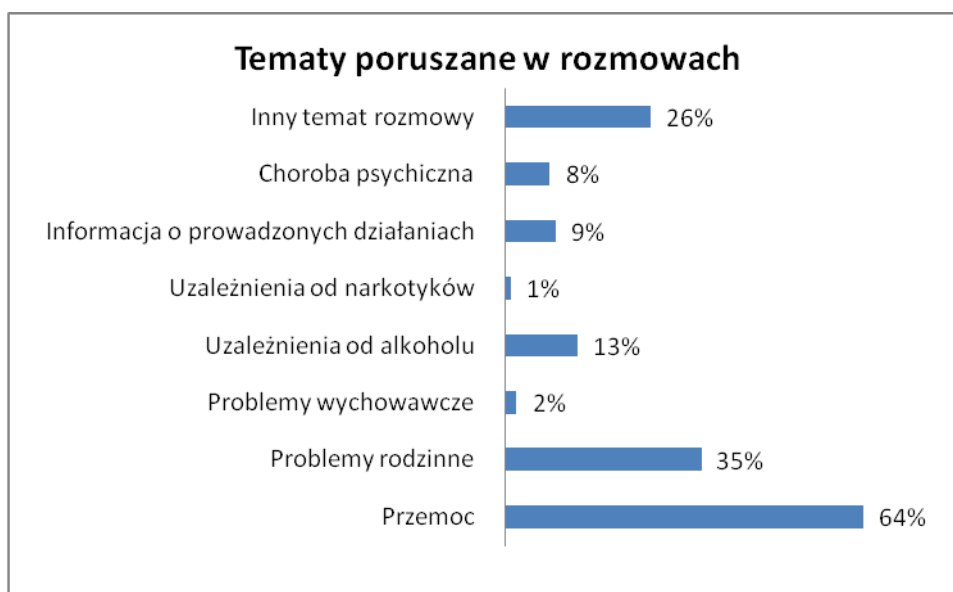

Jak wcześniej opisano rozkład charakteru rozmów na przestrzeni 2013 roku nie pozostawał stały. Zmiany te znalazły swoje odzwierciedlenie przy analizach uwzględniających płeć osoby dzwoniącej. Tendencja polegająca na wzroście rozmów wsparciowych oraz spadku informacyjnych okazała się istotna zarówno w grupie kobiet, jak i mężczyzn (wyjątek stanowią tutaj rozmowy informacyjne z mężczyznami, gdzie- ze względu na małą liczbę obserwacji- stwierdzono jedynie zmianę na poziomie trendu statystycznego, $p = 0,058$).

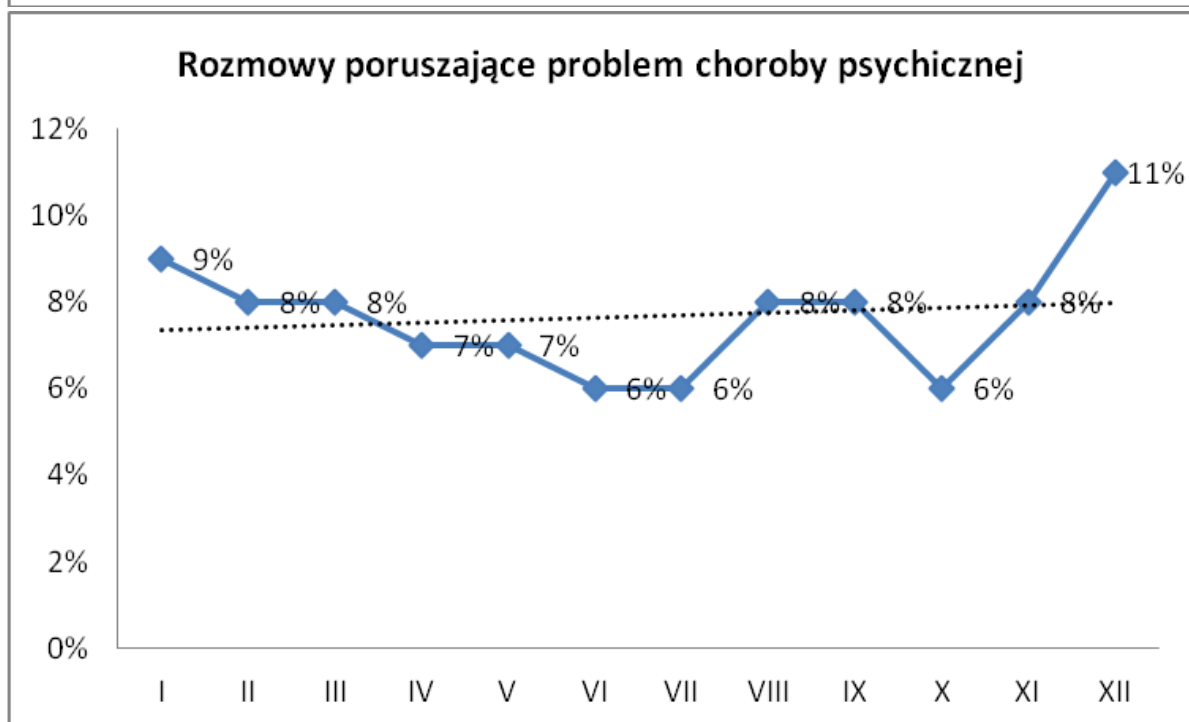
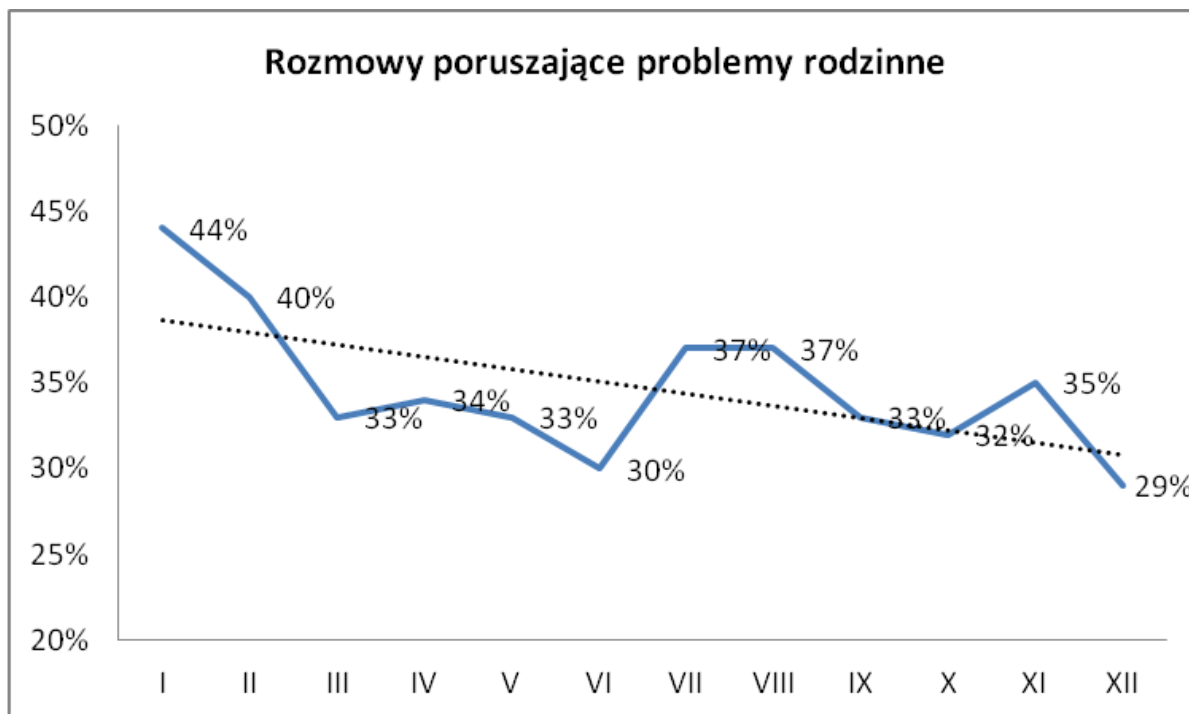

Przemoc była głównym tematem w połowie przeprowadzonych konsultacji (50%), a w sumie dwie trzecie (64%) dzwoniących poruszało w którymś momencie aspekty z nią związane. Kobiety (66%) wyraźnie częściej niż mężczyźni (58%) dotyczyły tego zagadnienia. Oprócz kwestii przemocy treść rozmów stanowiły m. in. problemy rodzinne (34% rozmów z kobietami i 37% z mężczyznami) oraz uzależnienie od alkoholu (14% rozmów z kobietami i 10% z mężczyznami). Nierzadka była sytuacja, w której przeplatały się dwa powiązane ze sobą tematy.

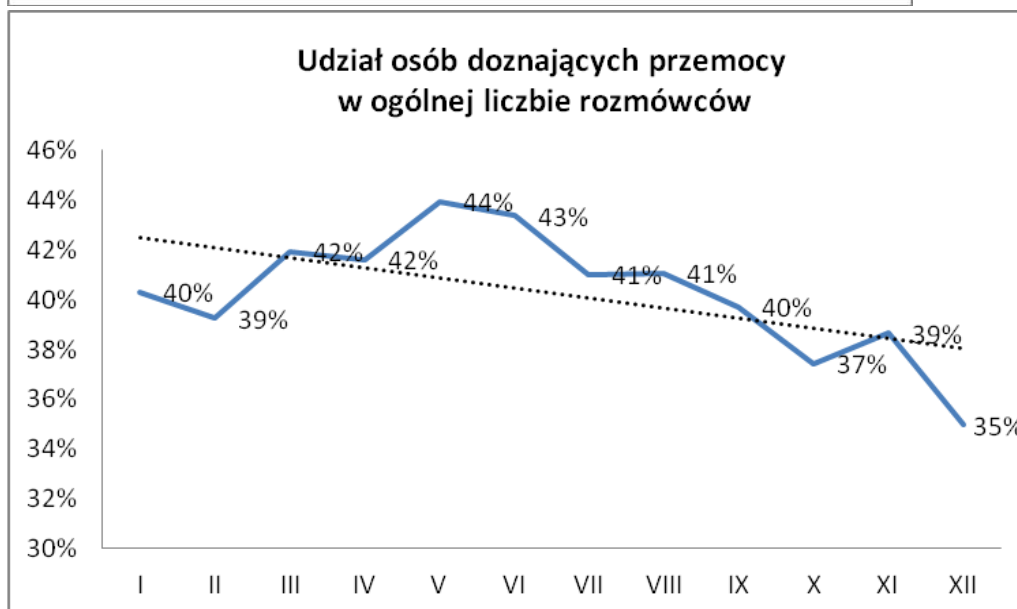
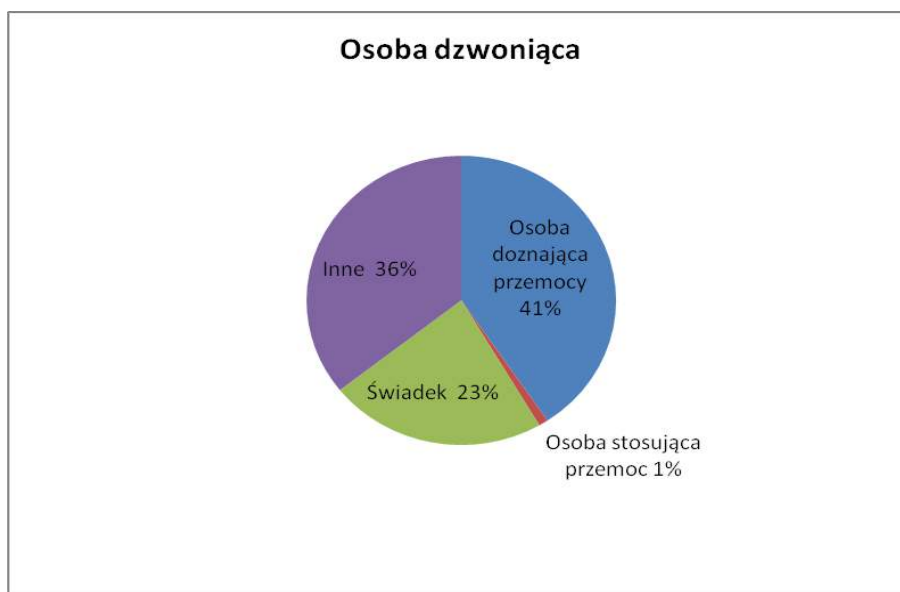
W pierwszym półroczu zauważyliśmy spadek odsetka rozmów dotyczących problemów rodzinnych oraz choroby psychicznej. Ta wyraźna tendencja nie utrzymała się jednak w kolejnym okresie. W miesiącach wakacyjnych temat problemów rodzinnych znów zaczął nieco częściej się pojawiać. Mimo to, na przestrzeni całego roku obserwuje się procentowy spadek popularności tego zagadnienia. Natomiast w przypadku chorób psychicznych w drugim półroczu tendencja spadkowa nie tylko się zatrzymała, ale wręcz

odwróciła; sprawiło to, że patrząc na cały rok 2013 nie możemy mówić o konkretnym trendzie w tym zakresie.

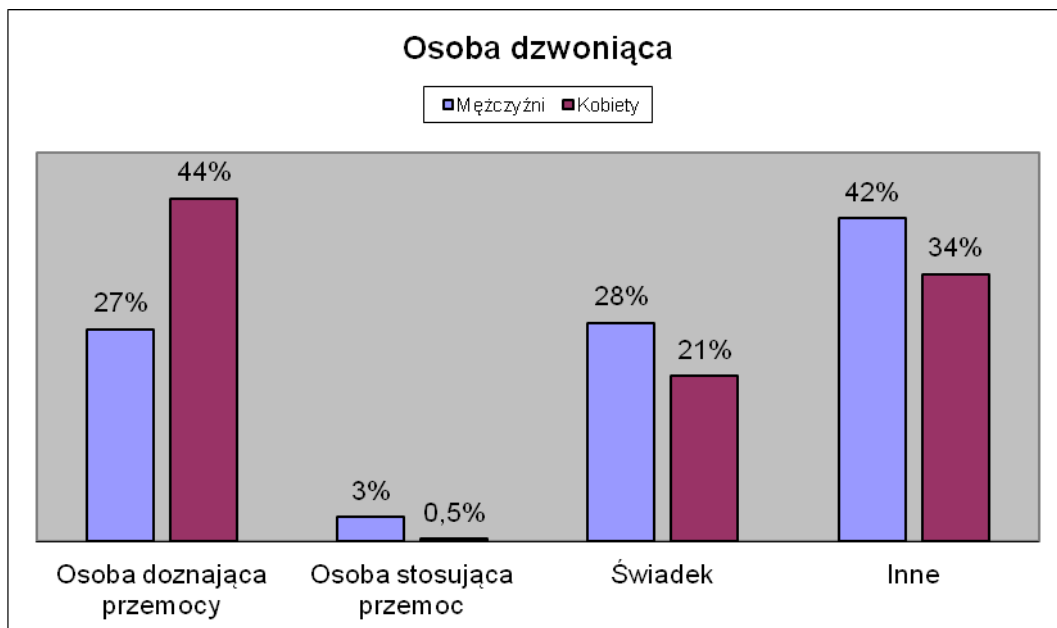

Konsultanci służą pomocą oraz radą osobom doznającym i stosującym przemoc, świadkom i wszystkim tym, którzy mają pytania lub wątpliwości dotyczące tego zjawiska. Chociaż najwięcej rozmów dyżurujący przeprowadzili z doświadczającymi przemocy, to jednak odebrali również aż 3234 połączenia od świadków. Wśród nich do naszych

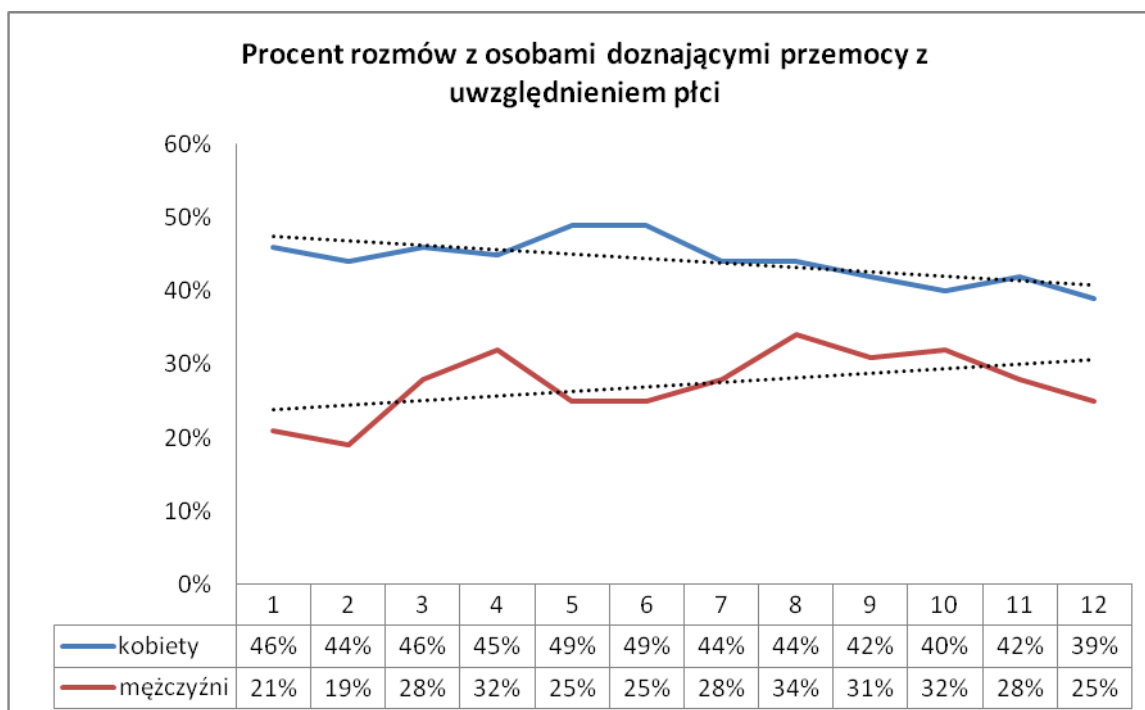
specjalistów zgłaszali się członkowie rodzin (54%), ale także znajomi (15%), sąsiedzi (11%) oraz przedstawiciele różnych instytucji (np. szkoły) (8%). Natomiast telefony od osób krzywdzących zdarzają się sporadycznie. W 2013 roku odnotowano ich tylko 120 (w tym głównie od mężczyzn). Rozmówcy oznaczeni na wykresie jako „inni” to w większości osoby, które w ogóle nie poruszały tematu przemocy. Analizując statystyki z poszczególnych miesięcy należy odnotować spadek odsetka osób doznających przemocy w ogólnej liczbie naszych rozmówców. Procentowy udział pozostałych grup dzwoniących pozostał stały w interesującym nas okresie.

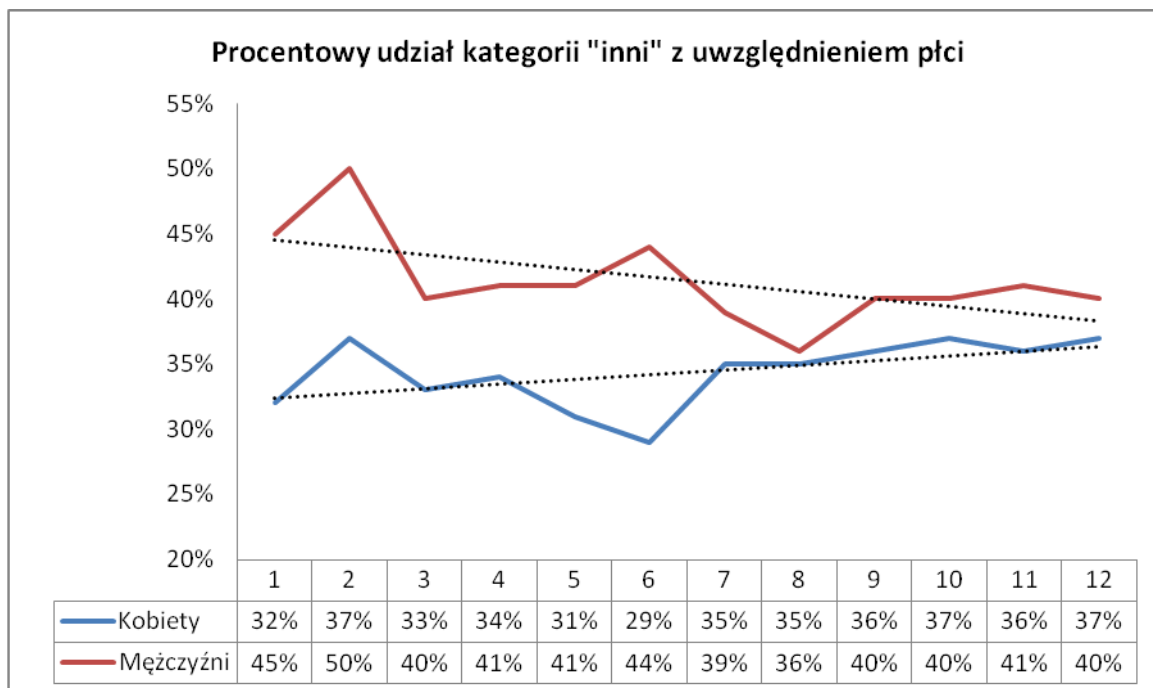

Jak nadmieniono powyżej kobiety rzadziej niż mężczyźni określali się jako świadkowie przemocy, natomiast częściej- jako osoby doznające przemocy. Mężczyzn z kolei częściej można przyporządkować do kategorii „inni” oraz osób stosujących przemoc.

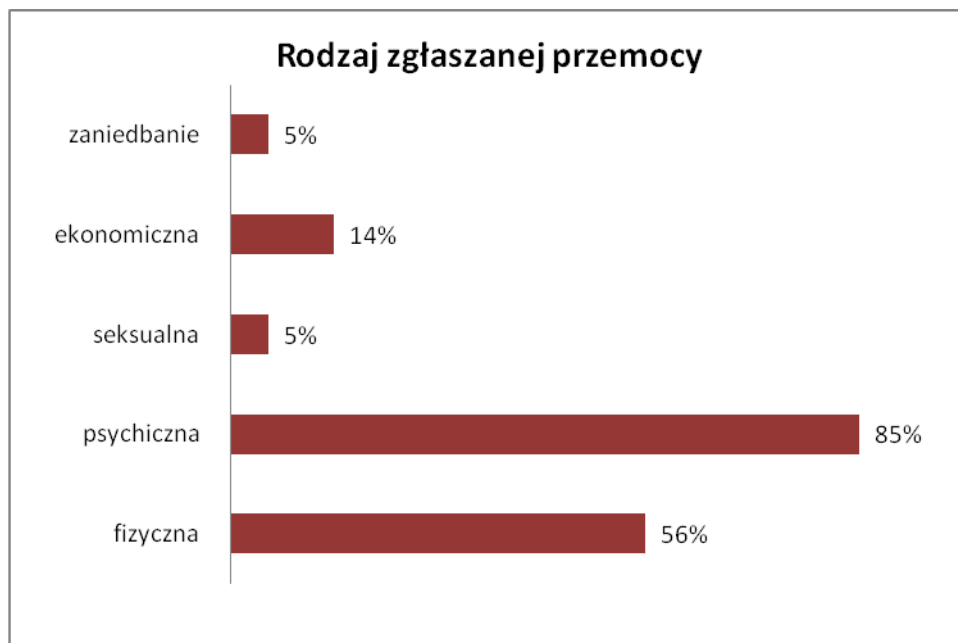

Na przestrzeni całego roku w grupie kobiet spadał odsetek osób doznających przemocy, a wzrastał procent rozmówców opisywanych jako „inni”. Wykresy zaprezentowane poniżej mogą nam sugerować, że wśród mężczyzn tendencja ta była odwrotna, jednak różnice te nie są istotne statystycznie (choć w grupie mężczyzn doznających przemocy niewiele do istotności brakuje, $p = 0,072$). Wynika to z małej ogólnej liczby mężczyzn dzwoniących na Niebieską Linie.

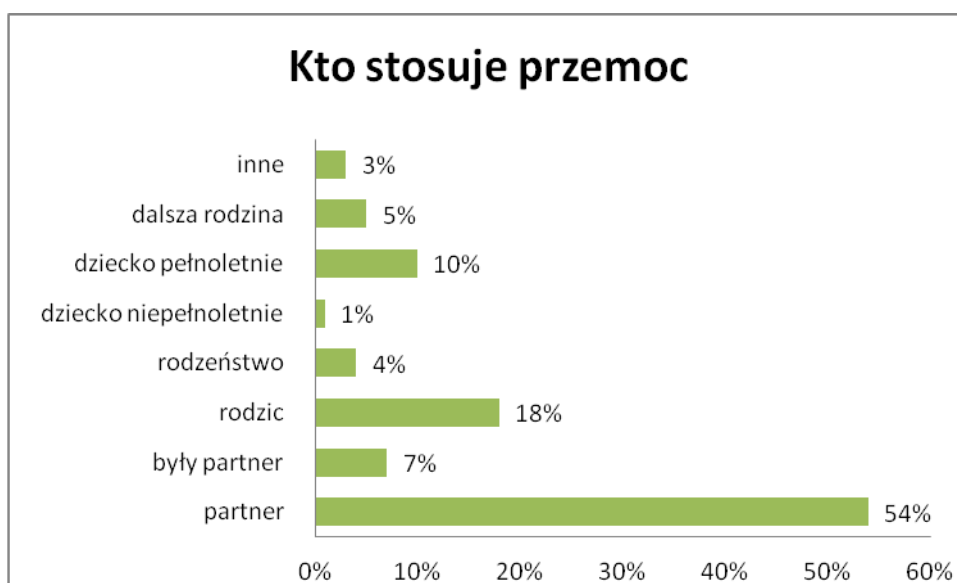

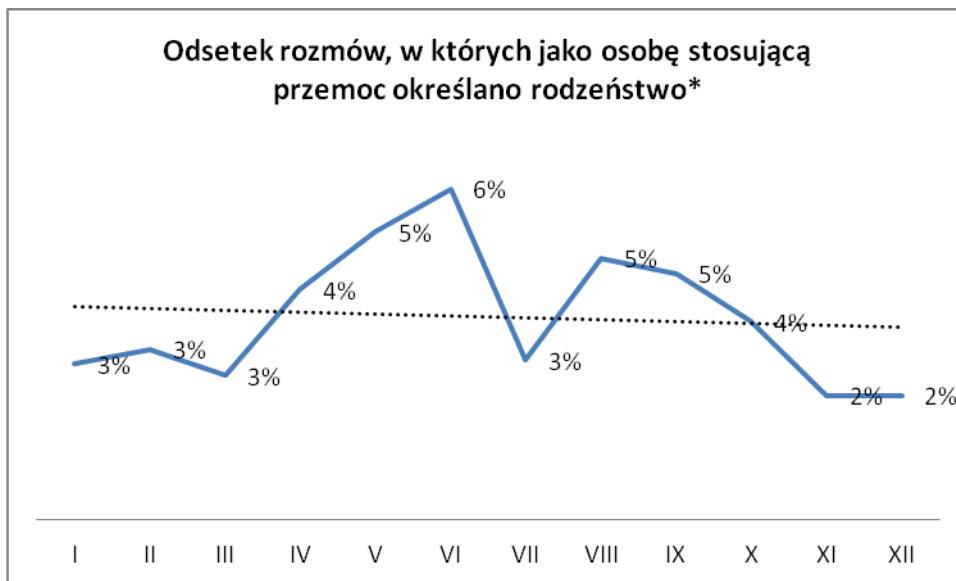
Jak zostało wspomniane powyżej, w połowie przeprowadzonych rozmów główny temat stanowiła przemoc (7111 telefonów), w ponad połowie przypadków fizyczna. Należy zwrócić jednak uwagę na fakt, że osoby krzywdzące rzadko stosują tylko jeden jej rodzaj. Psychiczna towarzyszy w zasadzie każdej z pozostałych form. Odnotowano również niemały udział przemocy ekonomicznej. Rzadko natomiast opisywano przemoc seksualną i zaniedbanie. Nie stwierdzono znaczących dysproporcji między kobietami a mężczyznami pod względem zgłaszanych rodzajów przemocy z wyjątkiem ekonomicznej, o której częściej mówiły kobiety (14% kobiet do 12% mężczyzn). Nie odnotowano istotnych statystycznie różnic pod względem opisywanych rodzajów przemocy między poszczególnymi miesiącami (wyjątek stanowi przemoc ekonomiczna, której udział wahał się w kolejnych okresach od 9% do 20%, jednak nie zaobserwowano wyraźnego trendu wzrostowego ani spadkowego).

Na podstawie danych zebranych w 2013 roku można stwierdzić, że w połowie przypadków zgłaszanych w Pogotowiu „Niebieska Linia” osobą krzywdzącą jest partner. Taką sytuację znacznie częściej opisywały kobiety (56%) niż mężczyźni (42%). Według słów naszych rozmówców stosuje on przede wszystkim przemoc psychiczną (91%) oraz fizyczną (63%). Dzwoniący- tym razem kobiety rzadziej (17%) niż mężczyźni (27%)- zgłaszali również zajścia, w których osobami stosującymi przemoc byli rodzice. Wśród nich relatywnie wielu (w porównaniu do wyników ogólnych, które zostały przedstawione powyżej) krzywdziło seksualnie (8%) oraz przez zaniedbanie (17%). Warto zwrócić także uwagę, że w jednej rozmowie na dziesięć (wśród tych dotyczących przemocy) telefonujący mianem sprawców określali dzieci (głównie pełnoletnie), które często znęcają się ekonomicznie. W nielicznych przypadkach osoby krzywdzone doznawały przemocy ze strony więcej niż jednej osoby bliskiej.

Ze względu na to, że w podsumowaniu półrocznym zwrócono uwagę na trend wzrostowy udziału rodzeństwa oraz pełnoletnich dzieci w opisywanej kategorii warto przyrzeć się ponownie tym grupom z perspektywy całego roku. Jak można zauważyć na wykresach poniżej tendencje te nie utrzymały się w drugiej połowie roku. Wprawdzie zmiany w poszczególnych miesiącach są istotne statystycznie, to jednak nie zaobserwowano jednoznacznego trendu. Odsetek innych grup osób stosujących przemoc pozostawał stały na przestrzeni 2013 roku (z wyjątkiem kategorii „były partner”, lecz również tutaj występowały tylko nieukierunkowane wahania).

* wśród rozmów dotyczących przemoc

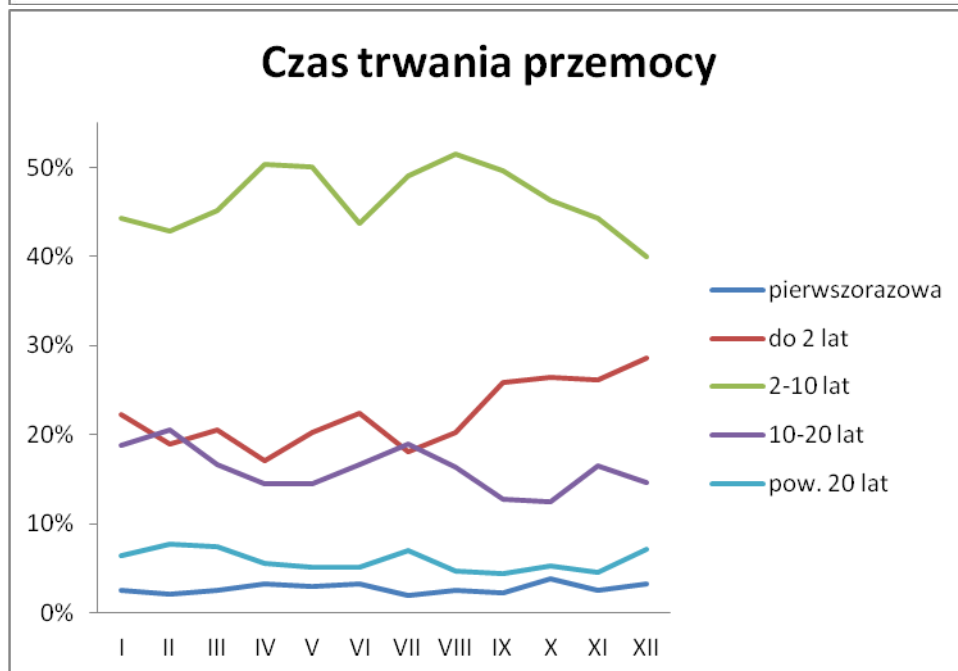
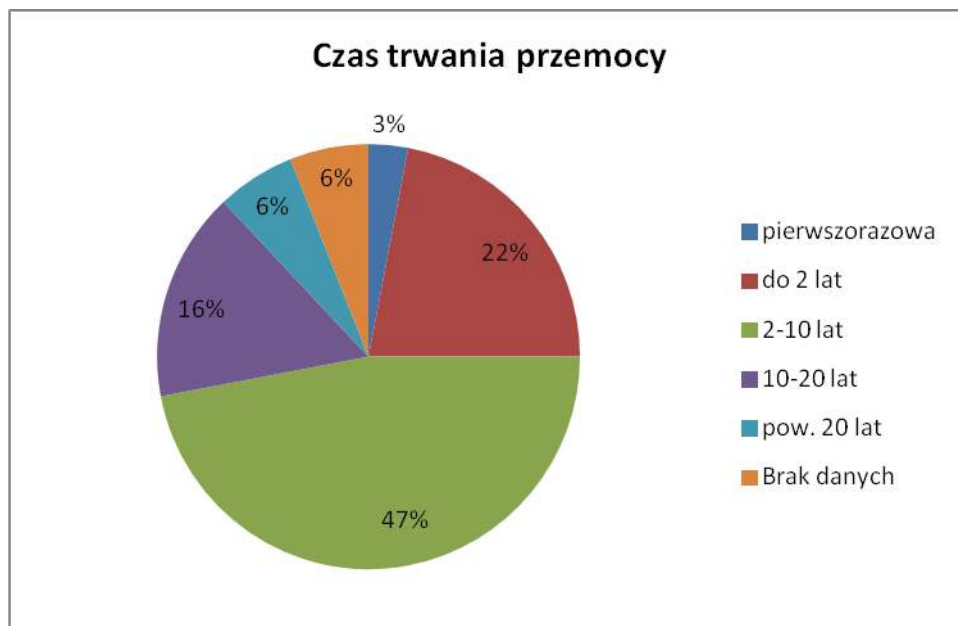

* wśród rozmów dotyczących przemoc

Zróznicowany jest czas upływający od momentu doświadczenia po raz pierwszy lub zaobserwowania przemoc do chwili, gdy świadek lub osoba krzywdzona decyduje się na kontakt z Pogotowiem „Niebieska Linia”. Jak można odczytać z wykresu, w większości sytuacji czas ten możemy liczyć- niestety- w latach. W 2013 roku kontakt z naszymi

konsultantami tylko sporadycznie podejmowany był już po pierwszym akcie przemocy. Rozkład tych wyników zmieniał się jednak w kolejnych miesiącach. Jak można odczytać z wykresu z biegiem czasu wzrastał udział kategorii „do 2 lat”, a spadał- „10-20 lat”. Pozostałe kategorie utrzymywały się na zbliżonym poziomie przez cały rok. Mijamy nadzieję, że zwiastuje to w przyszłości skrócenie się czasu pomiędzy zaistnieniem przemocy a ujawnieniem jej.

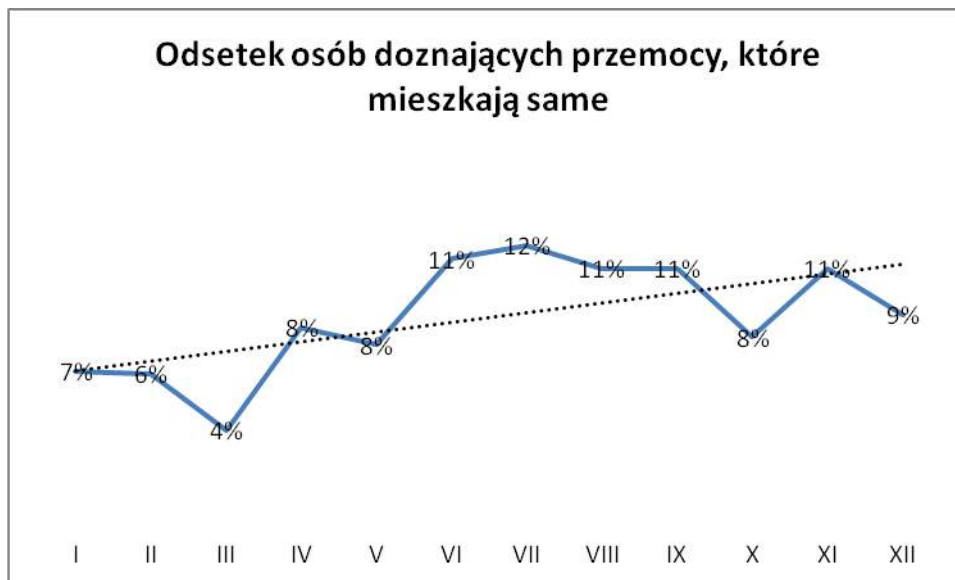
Ponadto, w 3% przypadków konsultant stwierdzał, że wobec osoby stosującej przemoc była prowadzona sprawa sądowa, w wyniku której osoba skazana obecnie przebywa na warunkowym zwolnieniu lub otrzymała warunkowe zawieszenie.

W 30% zgłaszanych przypadkach **przemocy w rodzinie towarzyszy nadużywanie alkoholu**. Problem ten występuje częściej w rodzinach, gdzie osobą krzywdzącą jest partner

(34%) lub pełnoletnie dziecko (33%) niż w tych, w których przemoc stosuje rodzic (28%). Uzależnienie to towarzyszy w równej mierze wszystkim formom przemocy; najczęściej pojawia się wśród rodzin zamieszkujących wieś.

Należy również zwrócić uwagę na fakt, że rzadko zdarza się, aby w domu oprócz osoby doświadczającej przemocy nikt nie mieszkał (8%), chociaż odsetek ten wzrastał w kolejnych miesiącach. W zdecydowanej większości przypadków pozostali członkowie rodziny są świadkami. **W połowie rodzin (49%) dotkniętych problemem przemocy jej obserwatorami są niepełnoletnie dzieci.**

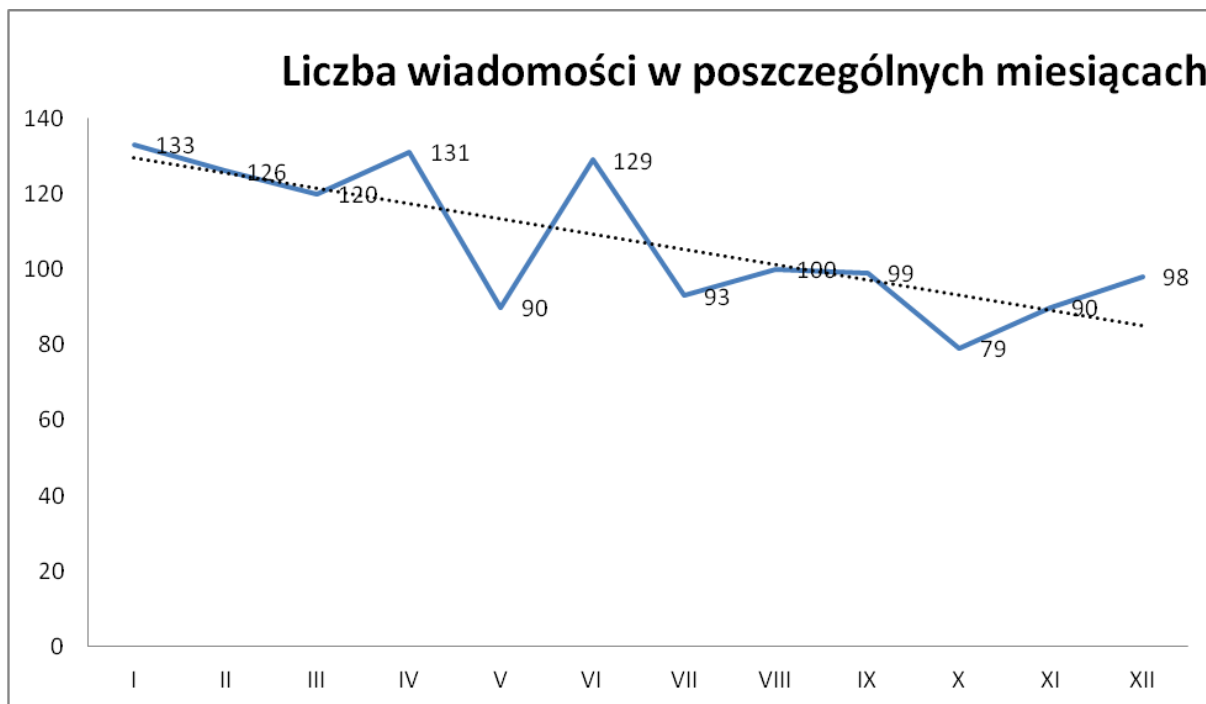

Jak wspomniano na wstępie, w 2013 roku konsultanci odebrali 274 połączenia od osób niepełnoletnich: 190 od dziewcząt, 84 od chłopców. Temat przemocy (głównie psychicznej i fizycznej) pojawił się w 110 rozmowach. Wśród telefonujących z tej grupy wiekowej 87 osób zadeklarowało, że doznaje przemocy, a 33 opisały się jako świadkowie.

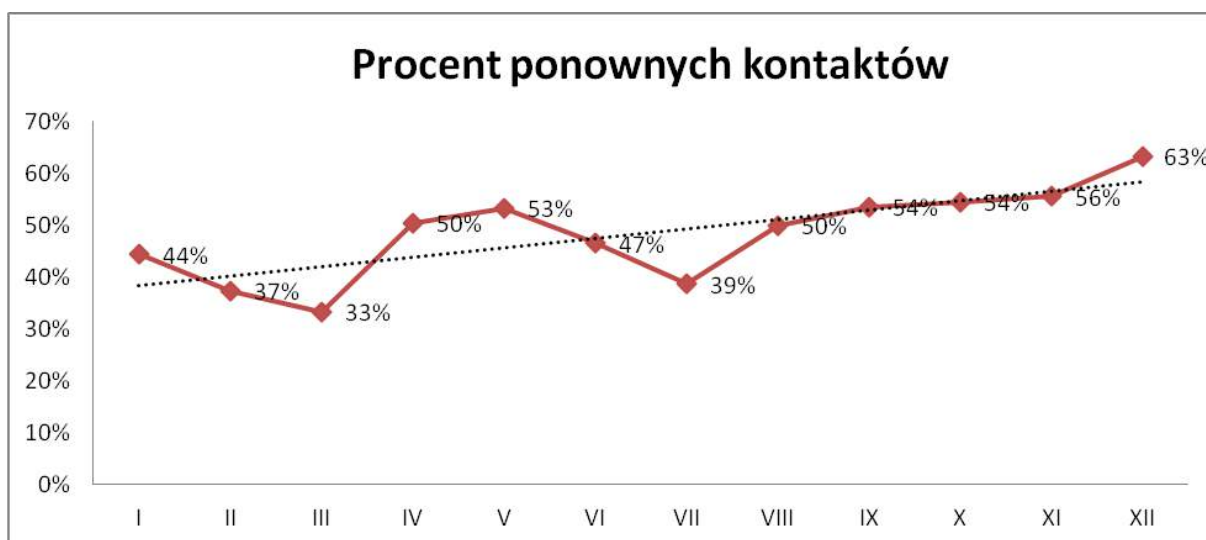
Poradnia E-mailowa

Pogotowie „Niebieska Linia” zachęca również do kontaktu drogą elektroniczną. Na adres Poradni E-mailowej można wysyłać wiadomości we wszystkich sprawach związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Nasi konsultanci na bieżąco odpowiadają na listy osób, które z różnych przyczyn wolą napisać niż zadzwonić na infolinię.

W 2013 roku specjaliści odpisali na 1288 maili. Jak widać na wykresie w pierwszej połowie roku do Poradni przychodziło więcej wiadomości.

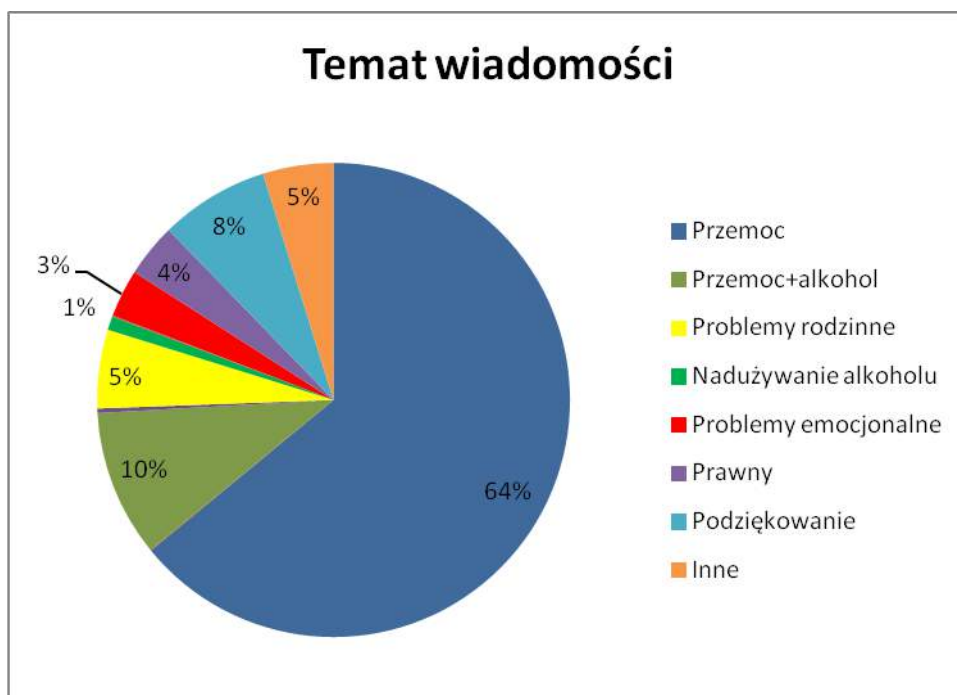

Wiadomości pisały przede wszystkim przez kobiety (79%). Podobnie jak w przypadku infolinii również z Poradnią E-mailową kontaktowali się głównie dorośli. Autorami tylko 73 wiadomości były dzieci. Pierwszy wysłany list często stawał się początkiem dłuższej wymiany. Blisko połowa (48%) odbieranych przez konsultantów wiadomości pochodziła od osób, które pisały do nas po raz kolejny. Stosunek takich ponownych kontaktów do wszystkich napisanych e-maili wyraźnie wahał się w zależności od miesiąca i był wyższy w drugiej połowie roku (być może wynika to z generalnie mniejszej liczby otrzymywanych wiadomości).

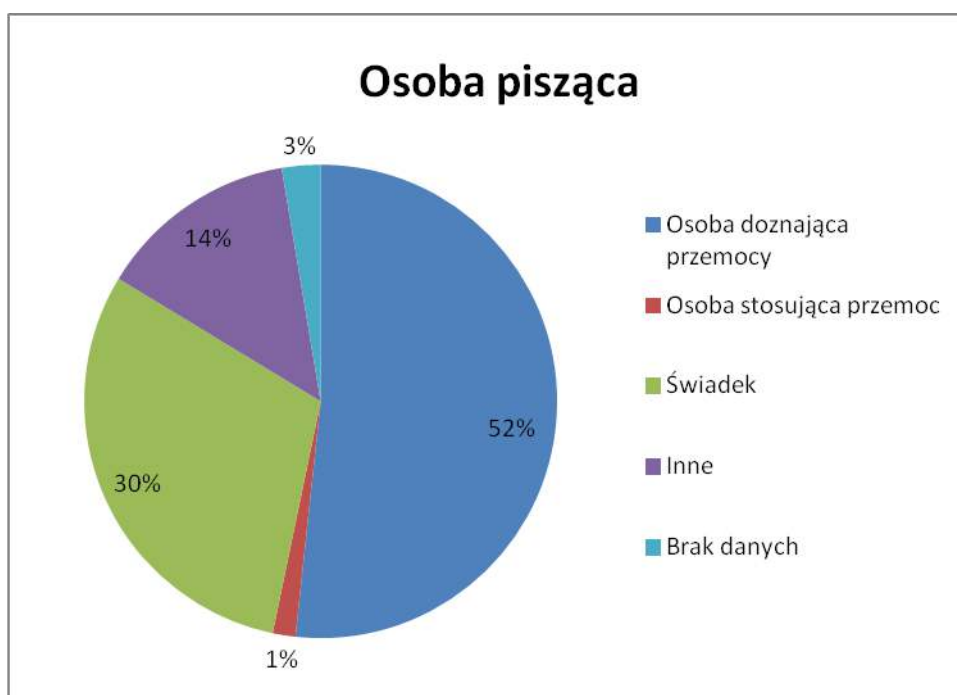

Tematyka e-maili otrzymywanych w Poradni koncentrowała się przede wszystkim wokół zjawiska przemocy. Tylko nieliczne z listów nadesłanych w 2013 dotyczyły

problemów rodzinnych lub poruszały kwestie prawne. 96 wiadomości zawierało podziękowania za udzieloną pomoc lub informację.

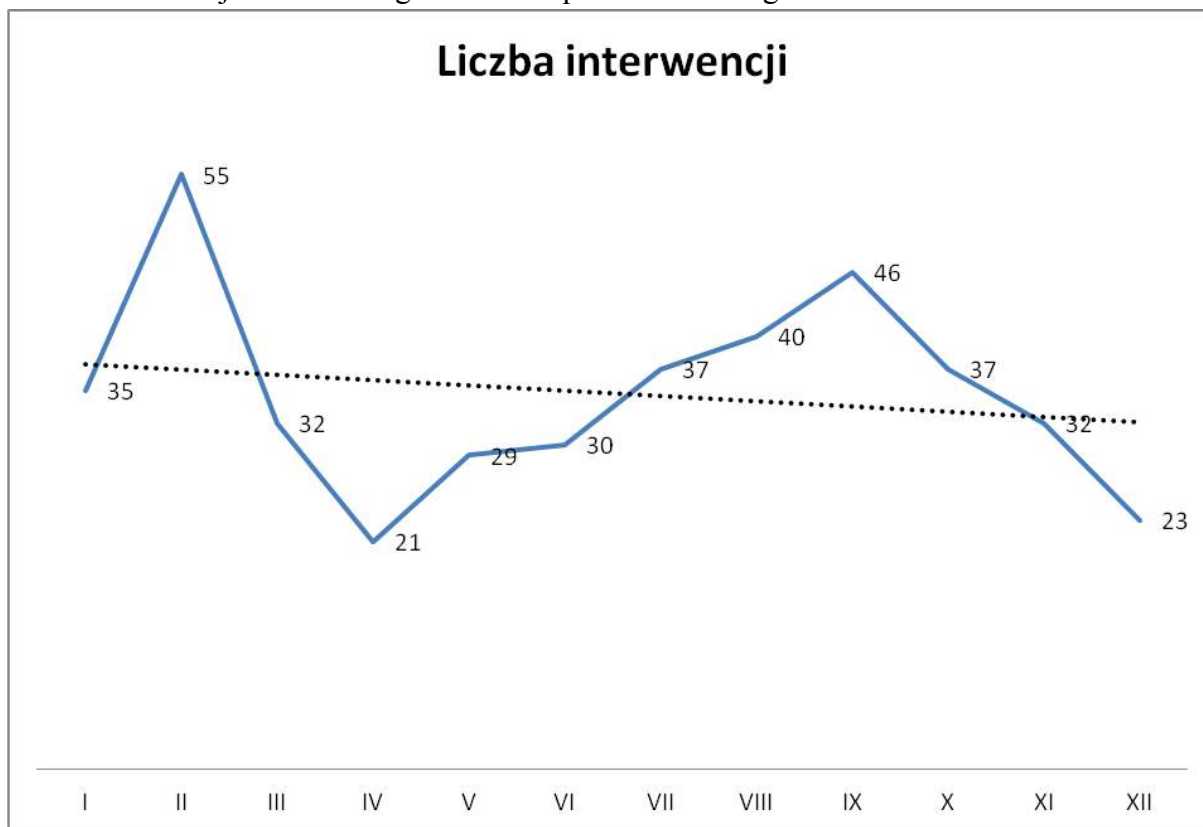
Autorami połowy wiadomości były osoby doznające przemocy. Blisko co trzeci e-mail pochodził od świadka przemocy. 20 listów zostało napisanych przez osobę stosującą przemoc.

Prowadzone interwencje

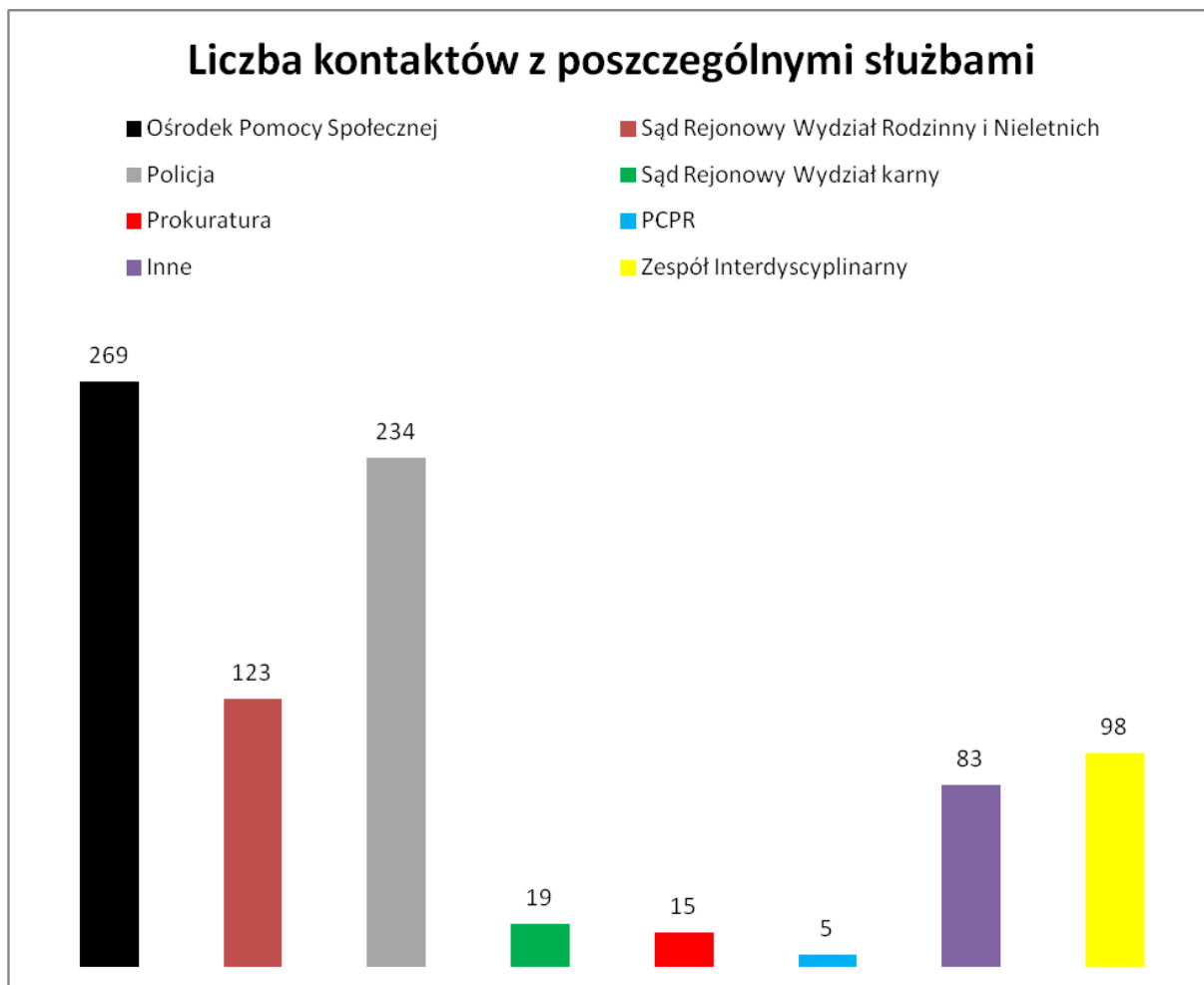
W 2013 roku specjaliści Pogotowia „Niebieska Linia” rozpoczęli **415 interwencji** w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie. W 400 przypadkach miały one na celu udzielenie pomocy osobom doświadczającym przemocy (lub tym, co do których istnieje przypuszczenie, że jej doznają) poprzez kontakt z placówkami zajmującymi się przemocą w rodzinie na terenie zamieszkania pokrzywdzonego. Pozostałe 15 interwencji przeprowadzono w stosunku do osób, które już uprzednio były skazane za przemoc w rodzinie lub groźbę jej użycia, lecz obecnie nadal ją stosują. W takich przypadkach celem interwencji jest doprowadzenie do wykonania warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności lub odwołania warunkowego zwolnienia.

Liczba nowych interwencji wyraźnie wahała się w zależności od miesiąca, jednak nie zaobserwowano jednoznacznego trendu na przestrzeni całego roku.

W zależności od konkretnej sytuacji Pogotowie „Niebieska Linia” stosuje zindywidualizowane procedury. Jak wynika z analizy zebranych danych w 2013 roku specjaliści Pogotowia „Niebieska Linia” w większości przypadków podejmowali działania mające na celu powiadomienie służb o zaistniałej sytuacji (309 interwencji). Celem 108 interwencji było doprowadzenie do aktywniejszej postawy przedstawicieli miejscowych instytucji. Ponadto, konsultanci dziesięciokrotnie pomagali w sytuacji zagrożenia życia, pięciokrotnie składali zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa oraz 3 razy angażowali się szukanie placówki dla osoby pokrzywdzonej.

Konsultant każdorazowo podejmuje również decyzję odnośnie tego, z którymi służbami powinien się skontaktować w ramach danej interwencji. Jak wynika z wykresu, w 2013 roku w dużej liczbie wypadków powiadomiony została ośrodek pomocy społecznej oraz policja. Znaczna część interwencji wymagała nawiązania współpracy z sądem rejonowym. 98 razy o podjęcie działań był też proszony zespół interdyscyplinarny pracujący w miejscu zamieszkania osoby pokrzywdzonej. W zależności od sytuacji kontakt może być nawiązany z kilkoma instytucjami lub wielokrotnie z tą samą. Rozkład przedstawiony na wykresie poniżej był zbliżony w każdym miesiącu.

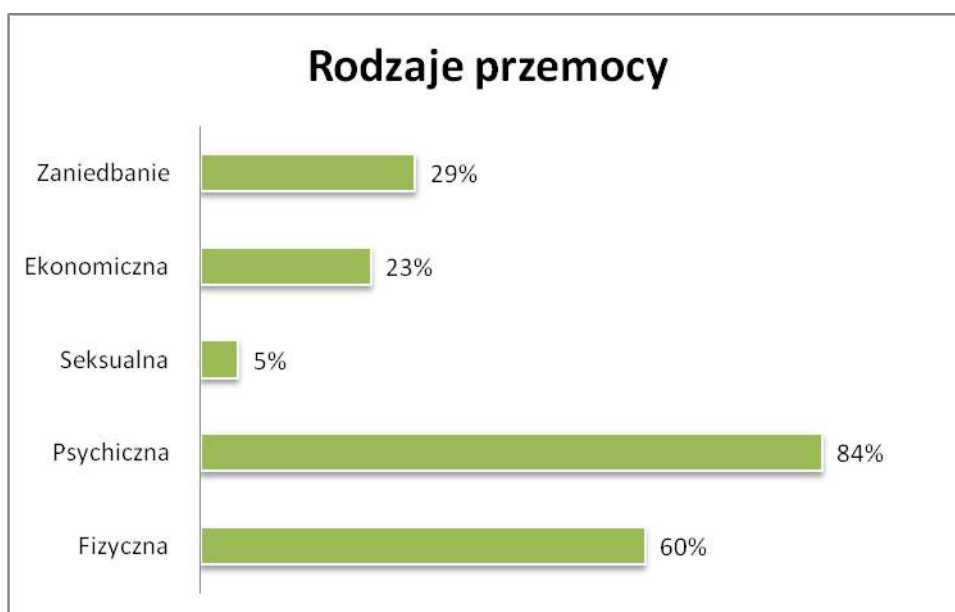
Potrzebę rozpoczęcia interwencji można zgłaszać telefonicznie, mailowo lub listownie. Większość naszych klientów (91%) w br. preferowało tę pierwszą formę kontaktu. Interwencje były podejmowane z inicjatywy osoby kontaktującej się z Pogotowiem „Niebieska Linia” (52%) lub po wspólnym rozważeniu tej możliwości z konsultantem (40%). W uzasadnionych przypadkach (np. gdy zagrożone jest czyjeś życie) interwencja jest również rozpoczynana w wyniku samodzielnie podjętej decyzji dyżurującego (8%). Analizując oddzielnie kolejne miesiące sytuacja pod tym względem kształtowała się bardzo podobnie.

Interwencja może zostać podjęta w wyniku zgłoszenia się osoby doznającej przemocy, jednak dużą rolę odgrywają również świadkowie. W 2013 roku większość interwencji była możliwa właśnie dzięki informacjom uzyskanym od członków rodziny, sąsiadów, znajomych.

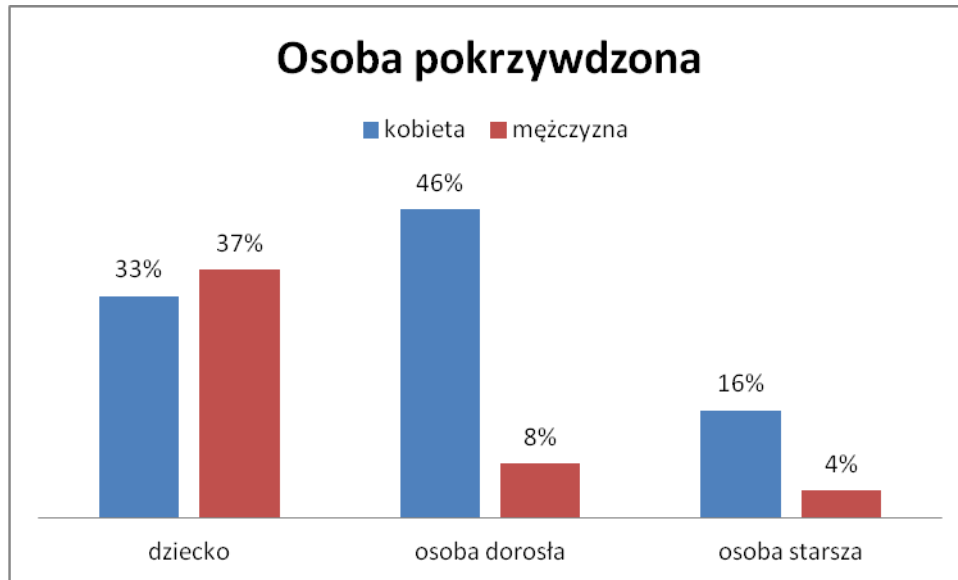
Taka sytuacja powtarzała się każdego miesiąca. Zachęcamy do kontaktu osoby, które w swoim otoczeniu obserwują niepokojące sygnały.

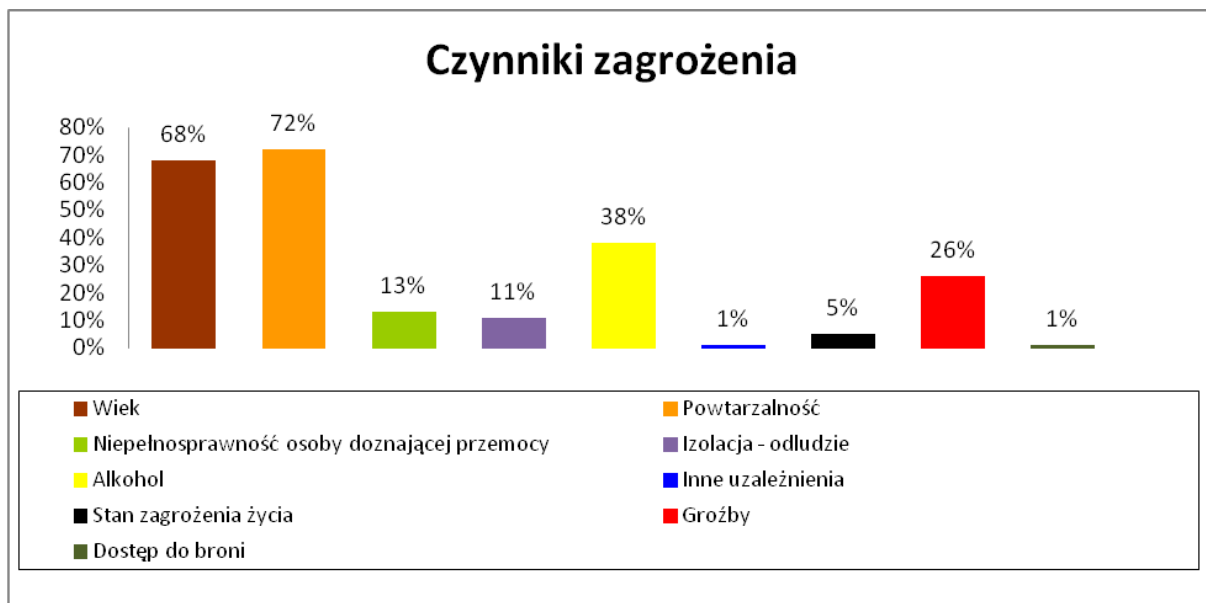
W 2013 roku Pogotowie „Niebieska Linia” podejmowało działania w sprawie pokrzywdzonych z terenu całego kraju. Interwencje dotyczyły zazwyczaj więcej niż jednego rodzaju przemocy; psychicznej towarzyszyła najczęściej fizyczna, ekonomiczna lub zaniedbanie. Na przestrzeni całego półrocza nie stwierdzono istotnej statystycznie zmiany w rozkładzie form przemocy.

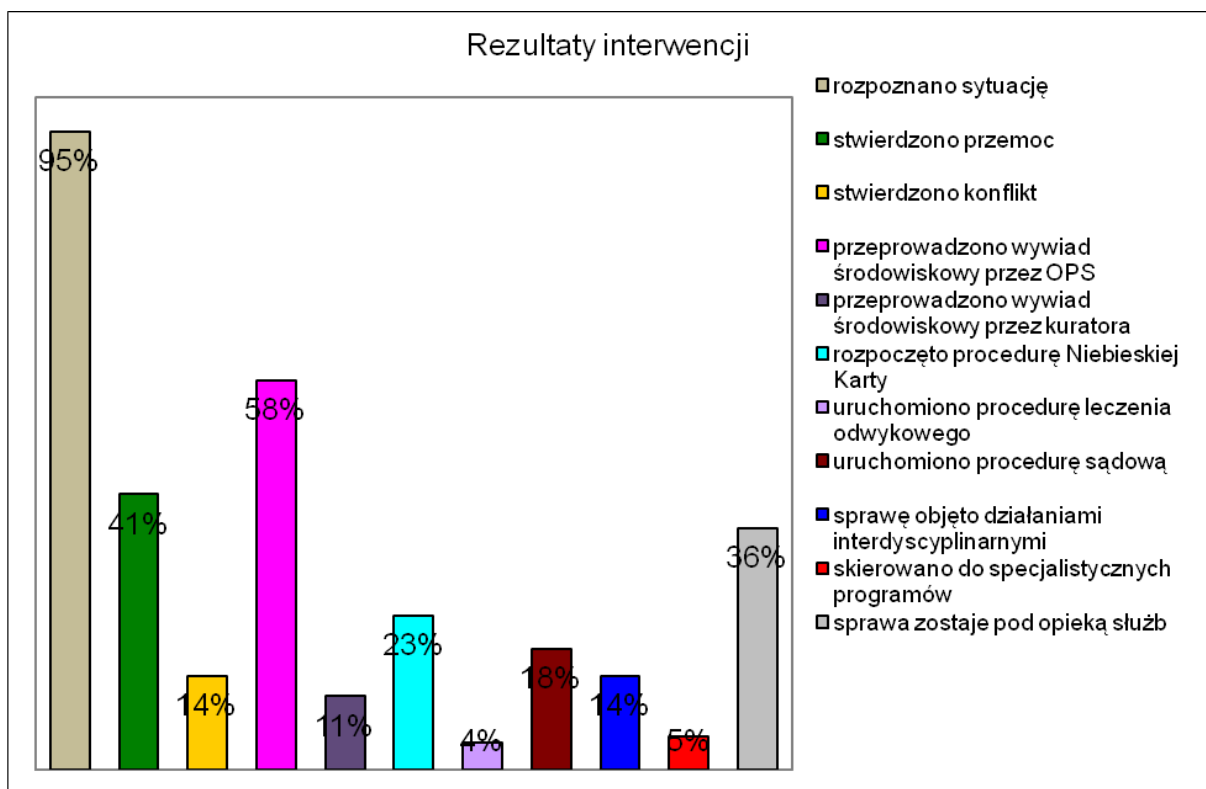
W rozpatrywanych sprawach osobami doświadczającymi przemocy były przeważnie dorosłe kobiety oraz dzieci (zarówno chłopcy, jak i dziewczęta). W części sytuacji mieliśmy do czynienia z więcej niż jedną osobą pokrzywdzoną.

Pogotowie „Niebieska Linia” podejmuje interwencje szczególnie w przypadkach, w których osoba doznająca przemocy ma ograniczone możliwości samodzielnego poradzenia sobie w trudnej sytuacji z uwagi np. na niepełnosprawność lub zamieszkanie w miejscu izolowanym, gdzie trudno o naturalną sieć wsparcia. Wykres przedstawia odnotowaną w 2013 roku częstotliwość występowania różnych czynników zagrożenia wśród osób, w interesie których prowadzona była interwencja. Jak łatwo zauważyć, podstawową okolicznością, która sprawiała, że potrzebna okazywała się pomoc z zewnątrz jest powtarzalność przemocy. W wielu sytuacjach interwencja była konieczna również ze względu na wiek osoby krzywdzonej. Zarówno osoby starsze, jak i dzieci nie są na tyle samodzielne, aby własnymi siłami uporać się z problemem. Niepokojącym sygnałem skłaniającym do podjęcia działań były też groźby wysuwane przez osobę stosującą przemoc i nadużywanie przez nią alkoholu. Analizując dane zebrane w 2013 roku można stwierdzić, że niekiedy zdarza się współwystępowanie dwóch lub więcej czynników zagrożenia. Nie zauważono istotnych statystycznie zmian w rozkładzie czynników zagrożenia w kolejnych miesiącach.

W 2013 udało się doprowadzić do końca 319 interwencji. Poniższy wykres przedstawia ich rezultaty. W większości z nich udało się rozpoznać sytuację. W znacznej liczbie przypadków stwierdzono przemoc, rzadziej konflikt w rodzinie. W uzasadnionych sytuacjach uruchomiono procedurę sądową lub założono Niebieską Kartę. Wiele rodzin pozostało pod opieką służb już po oficjalnym zakończeniu interwencji ze strony Pogotowia „Niebieska Linia”.

Opracowała: Olga Talaga